

Cidse Davidsdatter, Wiiby. Forbud mod trolovelse med sin 2 mand.
Marselisborg Birketing i-11. 1750-1765. Fol.161 a til 163 a. Erhvervsarkivet.

Forvalteren over friherskabet Marselisborg raadmand Andreas Stæhr loed ved fuldmægtig herrets foged Anders Gieding møde, og paa afgangne Christen Baches enke Cidse Davidsdatter i Wiiby og hendes trolovede fæstemand Jens Nielsen Holm fra Terp, deres vegne, producerede een af retten den 31 december 1755 udtagen og efter sin paa skrefne lovlig forkyndelses stefning til vidnes førelse contra Ane Kirstine i Graae Mølle og hendes antagne eller angivne forsvar hr. birkedommer Peder Bay paa Schiering gaard, angaaende det af dennem 12 decbr. sidst paa bemt. enkes Cidse Davidsdatter og Jens Nielsen Holms forehavende trolovelse gjorde ulov skicket og uforfuldt forbud, med vider samme stefnings indhold, som Gieding begierede læst og acten til ført, som og skeede, der ....? saa? birkedommer Bay fra Schieringgaard melte sig paa egne og Ane Kirstine Hansdatters veigne, ifølge det frem lagde stefne maal, og samme for kyndelse, hvor om Bay hafde intet at ind vende, men maatte imod stefne maalet i sig self exepere. 1: efterdie at samme indeholde deferente materie som ike under et stefnemaal bør og kand indbefattes. 2det: indeholde stefnemaalet en speciel om vidner der agtes i dag som at føere om brøstfældighed og tagne siun til en forfalden og slet bygning hvilket Bay for formeener ike saadanne vidner at kand høres, uden efter foregaaende udmeldelse af retten og vedkommende tillige der til ind kaldet, saa Bay i saadan hen seende imod forbm. stefnemaal protesterede og bad samme af retten aldels afviist til anden og lovligen behandling, og her paa ventede rettens goede assistance. Gieding svarede: at alt dette hr. birkedommer Bay til første slaer vel omkring sig baaade med exuptioner og protestationer, men derved kommer aldeles icke noget der af denne sag men det løber alt sammen uden veigne og uden maalet, stefningen viser tydelig at her søeges op lysning og tings vidne angaaende det af Ane Kirstine Hansdatter og birkedommer Bay paa Cidse Davidsdatter og Jens Nielsen Holms trolovelse gjorde ulov skicket forbud, som de icke for fuldte og hvad derved er bleven spildt og ødet, samt hvad tort og blame ved kommende derved ei skeed og hvad tab gjorde ved dette og meere kand være til føyet hvor fore Gieding begierede vidnerne paraabt og til vidnes biurd om sagen, birkedommer Bay ved blev sin gjorde protest særdeles da samme medfører den reene sandhed og der for saa meent meere bad om rettens goede assistance,- Retten efter til førte er klærede saaleedes: Da det producerede stefnemaal allerede sig der til vidners førelse anlangende det gjorde og uforfuldte forbud af 12 december: sidst til enken Cidse Davidsdatte i Wiiby og Jens Holm af Terp, hvad tab og omkostning dem derved er skeed og til føyet, for hvilket at faae opløst, antages vidnerne aleene til forhør Peder Bay som hafde paa hørt rettens kiendelse turde icke for denne sinde under kaste sig samme behandling, men toeg sig dette med meere reserveret til lovlig paa ancke paa ved kommende tiid og sted, og for sin part absenterede fra retten, men forinden sligt, skeede fremlagde hand et fra Mads Mortensen og Søren Sørensen af Schiering her til retten i dag indgifne indleg hvor udi deres forfald om at møde efter stefnemaal giver til kiende, som Bay begierede efter deres forlangende maatte læses paaskrives og acten tilføres, hvilket indleg i mangel af stemplet papiir blev vedlagt og i retten produceret penge 6 s. Gieding protesterede imod det fremlagde documentes antagelse, som icke viides fra hvem er udgivet og hvor for icke heller af de anmeldte 2de mænd Mads Mortensen og Søren Sørensen lovligen stefnet, Peder Bay erklærede paa hr. herrets foget Giedings tilførte: At den goede hr. Gieding kunde saavel af hr raadmand Stæhrs udløben stefnemaal som og af de 2de mænds underskrift erfare at Søren Simonsen og Mads Mortensen var stefnet og efter samme burde efter pligt møde, som og at det var deres egen hændig under skrift under denne deres i retten fremlagte forklaring og naar samme icke af retten bliver imod taget, udbad Bay paa deres vegne som stefne persohner at intet dennem i dag til nogen forkrænkelse maatte høres, men dend vel viise ret vil vise dem dend grad og god hed at de selv her inden retten mundtligen maae gjøre deres for tælg ning og Bay i saadan følge begierede paa deris vegne uden videre at føere i sagen, sagen op sat til i dag 14 dage, da hand

erklærede dennem her at anskaffe, og saaledes ind loed det alt under rettens lov for svarlig behandling, Gieding svarede at der som det saakaldte indleg fra Mads Mortensen og Søren Simonsen icke hafde indeholt meere end at til kiende give deres for hold ei at kunde møde her i dag og for at oplyse det af dem giorte forbud den 12te decbr. sidst, da hafde Gieding protesteret mod samme indlemmelse under denne tings vidne act, men da samme indholde en slags beskyldning imod rettens behandling den 23 decbr: sidst, saa fant hand sig beføyet at henholde sig til sin giorte indsigelse og overlade til retten om det bemt. saa kaldede indleg bør antages, eller helst det frem bringes af contra citantens fuldmægtig hr. birkedommer Bay selv og icke viides om det er deres egne hænder som der er under skreven og om de er ansvarlig for de der ud inden udladte beskyldninger, som aller best kand anmeldes af dem selv i egen persohn, da mand veed hver mand har at tilholde sig. Bay erklærede paa de indstefntes vegne at de andet mindre end beskyldte retten eller nogen anden for deres behandling, men de som indstefnte persohner og i dend materie de er indstef-net for har skriftligen givet retten til kiende hvad som passerede her dend 23 decbr. sidst om deres for buds afhiembling med vider, og der ved vist deres uskyldighed og hvorledes at retten blev ophævet imod deres tanke førend som alle ved kommende var møt hvilket de og saa til sidst i deres frem lagde skrift med end vil bekræfte: hvor og naar skal være, og siden hr. herrets foged Gieding sætter udi tvifl hvad enten det er deres egne hænders underskrift eller icke, saa tager Bay saa meget at meere der af anledning at igien tage sin forige paa deris vegne giorte paastand og endnu som før begierede sagen uden nogen i dend i dag at føere, opsadt til i dag 14 dage, da de persohnligen skal referere hvis i dag skriftligen for insinueret Giedding svarede: at der som det kunde nytte noget da kunde Gieding finde paa lige som saa meget contra raconering som sign. Bay men da dette mundhuggen icke kun sigter til vit løftighed og alleene viisse eksempel at hr. birke dommer Bay der for inclinerer, saa bad Gieding alleene at vidnerne maatte fremkaldes og om de er tilstede til afhør admitteres, hvis icke da at fremlegges til neste ræt. Retten erklærede at siden protocollen hid indtil i dag er op fyldt med cretiquer og fylde kalk, saa blev de tilstede værende vidner admitteret til forhør, da disse 2de mænd Mads Mortensen og Søren Simonsen af Schiering alle tiider kand være tilladt at gjøre deres forklaring ved sagens opsættelse, og blev saa det frem viiste documente igien tilbage sign. Bay leveret hvor efter de 4re stefne vidner Didrich Sørensen Smed, Eschild Kattrup, Laurs Skov foged og Hans Jensen i Wiibye frem stoed for retten og blev fore læst eedens forklaring af lov bogen med for maning at vogte sig for meen eed, hvor paa de alle aflagde deres eed med opragte fingre efter loven at ville vidne deres sand hed i denne sag, vidnerne fremstoed der paa under eed og af Gieding blev tilspurt 1ste om de veed at Christen Baches enke Cidzel Davidsdatter i Wiibye og Jens Nielsen Holm fra Terp den 12te decbr. sidste aar skulle have haft trolovelse med hver andre, og om de veed hvad der hindrede at det icke skeede, vidneren svarede enstemmig at de vidste at de om spurte folks trolovelse den 12te decbr. sidst var berammet og skulle foretages, men der kom bud fra sogne præsten hr. Lagesen i Wiibye ved degnen over i trolovelses gaarden med de ord, at præsten kom intet at trolove dem og der blev intet af trolovelses forretningen fordi der hafde været 2de mænd fra Ane Kirstine Hansdatter i Graae Mølle og sign. Peder Bay paa Schiering gaard og giort forbud der paa og forklarede 2de af vidnerne Eske Kattup og Didrich Sørensen at de 2de forbuds mænd som var fra Schiering bye, kom ind i Didrich Sørensens huus efter at de hafde været hos sogne præsten hr. Lagesen og for kjndt forbudet, og der loed de en anden mand af Wiibye læse samme. 2det hvorlengde samme for bud blev giort førend trolovelses acten skulle have været foretaget, vidnerne svarede ungefæhr ½ time. 3die om vidnerne veed ungefæhr hvor mange persohner der til samme trolovelses over værelse hafde indfunden sig efter indbydelse, vidnerne svarede: 60 til 70 mennesker. 4de om de veed at der var lavet baade mad, øll og vider til samme folk og forretning, og hvor udi det bestoed og hvad det kunne være af værdie, vidnerne svarede at de vidste at der var lavet baade got mad af brød og af hønse kiød suppe, flæsk, kød og pølse samt fisk og øll og brende vin neml. 3 td. øll fra Aarhus som i aller mindste koster 2 rd. td. og ungefæhr 40 potter brændevin

á 9 s, hvilket alt de indbudne gæster fortæredede end skjønt der blev intet af trolovelses forretningen. 5te: Om enten enken Cidsel Davidsdatter og Jens Holm ved saadan forbuds giørelse skeede nogen tort og blame, vidnerne svarede jo de 2de omspurgte skeede der ved en stoer haar hed og skade, og ingen af vidnerne hver for sig ville være skeet eller haft dend haardhed og skadefor et á toe hundrede slette daler. 6te: Om gaarden i Wiibye som enken paaboe og Jens Holm er meddelt fæste brev paa, saa vel ved dette forbud som indbm. Ane Kirstine Hansdatter vider forfølgelse, icke leed ved ørknings tiiden og frem deeles kommer til at liide ved fæsternes saa uformodentlige traubile, vidnerne svarede, hver dag en bunde er fra sin gaard, særdeles i sæde og høstens tiiden, kand icke andet end være til hans forliis og skade, vider agter Gieding at tilspørge vidnerne siden han formeente det paa stefnte dermed noksom var opløst, Ane Kirstine Hansdatter samt fuldmægtig birke-dommer Baj og sognepræsten i Wiibye hr. Hans Kay Lagesen, tillige med de 2de forbuds mænd af Scheiring, blev 3de sinde af retten lydelig paraabt om de eller nogen paa deres vegne var tilstede, her ud inden noget at erindre eller vidnerne til spørge, men da aldeles ingen meldte sig, saa blev vidnerne fra retten demitteret og denne sag efter citantens begiering opsat i 14 dage.

Wibye Sogns kirkebog: Den 12 decbr. 1756: Jens Nielsen Holm og Cidsel Davidsdatter efter erholdte skifte, egteskabsseddel, og beviis for ud standen kirkens disciplin for lejermaal med Anna Kirstine Hansdatter: og David Madzen her af byen, og Niels Madsen fra Marsellisborg, som forlover her indført saa vel dend sag, som at de ej hinanden for nær er beslægtet, it: Forvalter raadmand Stæhrs skriftligen caution for dette i alt, og hvad kand følge, medel: om i der trol: Hvor ikke forbud paa nye i samme moment som trolovelsen skulde sket, var bleven forkyndet ved 2de danne-mænd, Søren Simonsen og Mads Mortensen fra staae; men som samme forbud ei blef efter loven forfuldt, og paa stefnemaalet fuldte deres bort blivelse fra retten, som hafde ladet stefne, i staden for at møde og lade sagen anhängig giøre, saa blev de om sider. Dom. p. Natal. Christ. (Juledag, 25 decbr.) Trolovede fornefte Jens Holm og Cidsel Davidsdatter og 9 martye copul: